

19.11.2018

ምልዓል ማዕቀብ ንሓደ ምቹእ መሳርሒ ናይቲ ስርዓት የወግን

ኤሪ-ፕላትፎርም ንምልዓል ናይቲ ብጸጥታዊ ባይቶ ሕሃ ኣብ 23 ታሕሳስ 2009 [ውሳኔ 1907 (2009)] ኣብ ልዕሊ ኤርትራ ዝተነብረ ማዕቀብ መርሓባ ትብል ።

እቲ ንዓ ዓመታት ዚጸንሐ ማዕቀብ (1) እገዳ ኣጽዋር ኣብ ልዕሊ ኤርትራን (2) እገዳ መገሻን (3) ድስካለ ንብረትን ኣብ ልዕሊ እቶም ዒላማ ዚኹኑ ውልቀሰባትን የጠቓልል ። ኣብቲ ዝርዝር ናይቶም እገዳ መገሻን ድስካለ ንብረትን ዚተነብረሎም ውልቀሰባት ([link](#)) ዚኣተወ፡ ስለዚ ድማ በቲ እገዳ ዚተተንከፈ፡ ዚኹን ኤርትራዊ በዓል ስልጣን መንግስቲ ወይ ዜጋ የለን ። ስግር'ቲ እገዳ ኣጽዋር፡ እቲ ማዕቀብ ኣብ ልዕሊ ኤርትራ ይኹን ኣብ ልዕሊ'ቲ ስርዓት ዚኹን ቍጠባዊ ሳዕቤን ኣይነበሮን ።

ኩይት ግን፡ እቲ ማዕቀብ፡ ህዝቢ ንምትላል፡ ቍጠባዊ ምንቅልቋል ኤርትራ ግዳማዊ ሰብብ ዘለዎ ኣምሲልካ ንምቕራብ ከም መመሳመሲ ከገልግል ጸኒሑ ኢዩ ። እቲ ስርዓት ነቲ ሳዕቤናት ናይ ዝህእ ርእሱ ፖለቲካዊ ጥፍሽናን ዝሩግ ቍጠባዊ ኣክያይዳን ንምዕቀብ ከም ጉልባብ ኪጥቀመሉ ጸኒሑ ። እቲ ሎሚ ኣብ ኤርትራ ወሪዱ ዘሎ ኩነት ናይ ፍጹም ፖለቲካዊ ልምሰት፡ ቍጠባዊ ዕንወት ኩነ ዝርገት ናይቲ ቀንዲ እልማት ሕብረተሰብ ኤርትራ፡ ሳዕቤን ናይ ማዕቀብ ዘይኩነስ ውጽኢት ናይቲ እቲ መላኺ ስርዓት ኩነ ኢሉ ኪኸተሎ ዚጸንሐ ሜላታትን ዚፈጸም ተግባራትን ኢዩ ። ብርግጽ፡ እቲ ንህዝቢ ኤርትራ ዘላቂ ዘሎ ጽልሙት ኩነታት፡ ሕሉፍ ድኽነትን ከርፋሕ ሕሰምን ስራሕ ናይቲ ስርዓት፣ ማለት፡ ውጽኢት ናይቲ እኩይ ሜላታቱን ሓሳድ ተግባራቱን ኢዩ ። ዝኹን ግን ናይ ፕሮፓጋንዳ ነዚ ክፋእ ሓቂ'ዚ ኪኸውሎ ከቶ ኣይክእልን'ዩ ።

ኤሪ-ፕላትፎርም ፡ ብመትከልን ምእንቲ ሃገራዊ ረብሐን ፡ ማዕቀብ ነጻሊ ፡ ዘይምኽኑይን ዘየድልን ምኽኑ ኪገልጽ ጸኒሑ ('[The Case for Lifting Sanctions on Eritrea](#)' ርእ) ። እቲ ማዕቀብ ሕሃ ዋላ በቲ ስርዓት ዚተደፋፍኦ ምኽኑ ምሉእ ግንዛቤ እናሃለወ፡ ንኣወሳስናኡን ቀጻልነቱን ብመትከል ክንቃወም ጸኒሕና ኢና ። ብዚተረፈ፡ በቲ ስርዓት ዚተደፋፍኦን ንግጉይ ምኽንያታት ብጌጋ ዚተነብረን ኢዩ!

ኣብ ኤርትራ ሃውራዊ ማእሰርቲ፡ ደረት-ኣልቦ ቀይዲ፡ ግዱድ ምስዋርን (ምጥፋእ ሃለዋት) ጨካን ስቅያትን ልሙድ ኩይት ጸኒሑ ። ብግዱሳት ኣህጉራውያን መሻርኽቲ፡ ግቡእ ሕጋዊ መስርሕ ንምኽታል፡ ግዝኣተ ሕገ ንምስፋን፡ መሰረታዊ ሰብኣዊ መሰላት ንምኽባር ዝቐረቡሉ ተደጋገምቲ ምሕጽንታታት ጸማም እዘኒ ሂሱዎም ። እቲ ኣብ ኩነተ ፍጹም ብኩራት ግዝኣተ ሕገ ፡ ስሩዕ፡ ጃምላውን መጠነ-ሰፊሕን ግህሰታት ሰብኣዊ መሰላት፡ ኣረሜናዊ መድቁስቲ ናይ ተቓውሞ ዚሰላስል ጨፍላቂ ሜላታትን ተግባራትን ናይቲ መላኺ ስርዓት ነታ ሃገር፡ ብዘባውን ኣህጉራውን ደረጃታት፡ ድሮ ኣብ ፍጹም ፖለቲካዊ፡ ቍጠባውን ዲፕሎማሲያውን ተነጽሎ ሽሚሙዋ ጸኒሑ ኢዩ ።

ብተወሳኺ፡ ነቲ ብኣህጉራውያን መሻርኽቲ፡ እንተላይ ብላዕለዎት ሰብ-ስልጣን ኤውሮጳዊ ሕብረትን ሕቡራት ሃገራትን፡ እቲ ስርዓት ንኣሸባሪ ምንቅስቓስ ኣብ ሶማሊያ (ምንቅስቓስ መንእሰያት ሙጃሂዲን) ይድግፍ'ዩ ንዚብል ብህሎ (ዘይተረጋገጸ ክሲ) ንኺምክት፡ ሓቅነት ከም ዘይብሉ ንኺእምን ወይ ንኺቋርጽ ኣብ ጽምዶ ንምእታዉ ዚተገብረ ፈተነታት ነጹጉ፣ ንኹሉ'ቲ ዚተዋህቦ ተደጋጋሚ መጠንቐቕታታት

ተሳሰሎ ። ኣብ ርእሲኡ፡ ነቲ ኣብ ብረታዊ ረጽሚ ዘብጽሖ ደባዊ ግጭት ምስ ጂቡቲ ምእማን ኣብዩ፤ ንኹሉ'ቲ ነቲ ምስሕሓብ ንምፍታሕ ዚተወስደ ዘባዊ ተበግሶታትን ኣህጉራዊ ፈተነታትን ነጸጉ ከብቅዕ፤ እቲ ማዕቀብ ምስ ተነብረ፡ 'ድሕሪ ማይ ናብ በዓቲ' ከም ዚበሃል፡ ኣመና ደንጉዩ መልሓሱ ብምዕጻፍ፡ ሓሶታቱ ውሒጡ ነቲ ሓቂ ብምእማን፡ ሽምግልና ቻጣር ተቐቢሉ ።

ንነብሱ-ተነጽሎ ኤርትራ ብምምዝማዝ፡ ነቲ ብመሰረት ስምምዕ ኣልጀርስ ዚኣተዎ ውዕላዊ ግዴታ ዚጻረር፡ ካብቲ ምዕንቃፍ ዕዮ ምምልካት ዶብ ኮሚሽን ዶብ ኤርትራን ኢትዮጵያን ኩነ ካብቲ ቀጻሊ ጎበጣ ልዑላዊ ግዝኣት ኤርትራ ኣንፈት ኣተኮሮ ክትትል ኣህጉራዊ ኮም ንምጥምዛዝ፡ እቲ ሽዑ ዚነበረ ስርዓት ኢትዮጵያ፡ ብሰላሕታዊ ደገፍ ሕቡራት መንግስቲታት፡ ቀንዲ ደፋኢ ናይቲ ውሳኔ ማዕቀብ ኢዩ ነይሩ ። እቲ ውሳኔ ማዕቀብ ኣብቲ በይነመንግስታዊ በዓል ስልጣን ንልምዓት (IGAD)፡ ኣብ ኣፍሪቃዊ ሕብረት (AU)፡ ኣብ ጸጥታዊ ባይቶ ሕሃ (UNSC) ብዘይ ዚኹነ ተቓውሞ፡ ብምሉእ ድምጺ ኪሓልፍ ምኽኣሉ፡ እቲ ስርዓት ንሃገረ ኤርትራ፡ ኣብ ንኡስ-ዘባዊ፡ ዘባውን ኣህጉራውን ጽፍሕታት ፍጹም ኣብ ምንጻል ከም ዚተዓወተ ዘረጋግጸ ፍጻሜ ኢዩ ።

ብተወሳኺ፡ እቲ ስርዓት ምስቲ ናይ ሶማልያ-ኤርትራ ተኸታታሊ ጉጅለን (Eritrea-Somalia Monitoring Group) ምስ ኣቦ መንበር ሽማግሌ ማዕቀብ ጸጥታዊ ባይቶ ሕሃን (ሚር. ከይራት ዑስማኖቭ ናይ ካዛኽስታን) ኣብ ጽምዶ ንምእታው ኩነ ናብ ኤርትራ ንምብጻሕ፡ ብተደጋጋሚ፡ ፍቓድ ምሃብ ስለዚኣቦዩ፡ ነቲ ብገለ ግዱሳት ኣባላት ጸጥታዊ ባይቶ እቲ ማዕቀብ ንኪለዓል ዚተገብረር ሓያሎ ፈተነታት ብምዕንቃፍ፡ እቲ ማዕቀብ ከም ዚናዋሕ ገይሩ ኢዩ ።

ሕጂ፡ እዚ ሓድሽ ሕዳሴ-ምሕዝነት ምስ ኢትዮጵያን (ከምኡ'ውን ምስ ሶማልያ፡ ብመጠኑ ድማ፡ ምስ ጂቡቲ) እቲ ስዒቡ ዚተራእዩ ጽምዶ ምስ ሚር. ዑስማኖቭን፡ እቲ ማዕቀብ ንኪለዓል መንገዲ ጸሪጉ ። ሓባራዊ ኣዋጅ ሰላምን ምሕዝነትን ምልዓል ማዕቀብ ሕሃን፡ ነቲ ስርዓት ኤርትራ፡ ብስም ሃገራዊ ድሕነት ኣብ ትሕቲ ዘይእዉጅ ኩነተ-ህጹጽነት፡ ኣረሚናዊ ምልኪ ንምስፋንን ንህዝቢ ኤርትራ ጂሆ ንምሓዝን፡ ንማዕቀብ ከም ሰበብ ወይ ጉልባብ ናይቲ ፍጹም ውድቀት ቊጠባ ኤርትራን ከርፋሕ መንባብሮ ህዝብን፡ ኪጥቀመሉ ዚጸንሖ ክልተ ምኽኒታት ወይ ምስምሳት፡ ኣወጊኑዎ ወይ ኣልዩዎ ኣሎ ።

ብዘይ ጥርጥር፡ እዚ ንሃገረ ኤርትራ ካብቲ ውርደት ዘናግፍ፡ ነቶም ብቐጻሊ ነቲ ማዕቀብ ዚተቓውሙን ንኪለዓል ዚጸውዑን ደለይቲ ፍትሒ ኤርትራውያን ዘሞጉስ፡ ነቲ ነጻሊ ስርዓት ድማ ዚጻፍዕ ምዕባለ ኢዩ ። ስለ'ዚ ድማ፡ ህዝቢ ኤርትራ ኣብ ውሽጥን ኣብ ወጻኝን ነዚ ኣገዳሲ ኣጋጣሚ ዚ መርሓባ ኪብል ግቡእ ኢዩ ። ይኹን'ምበር፡ እቲ መላኺ ስርዓት (ምስ ሸሓጥቱ)፡ ከም ልማዱ፡ ዕምሪ ምልኩ ዘናውሕ ግዜ ንምዕዳግ፡ ነቲ ኣብ ምድራኽ ናይቲ ማዕቀብ ዚተጻወቶ ከሓዲ ተራ ንምኽዋልን ነቲ ምልዓል ናይቲ ማዕቀብ ከም ዓወት ንምቕራብን ኪፍትን ኢዩ ።

ምስ ምልዓል ማዕቀብ ሕሃ፡ ሰላም ምስ ኢትዮጵያ ግቡእ ፍታሕ ሕቶ ዶብ ብምግባርን ንዝምድናታት ክልቲኡ መንግስቲታት ትካላዊነት ብምትሓዝን ኪረጋገጽ ይግባእ ። ብተወሳኺ፡ ህያው ሰላም ኤርትራ ምስ ኣብ ውሽጣ ዚተረጋግኡት ኢትዮጵያ፡ ብቐዳምነት ሰላም ኣብ ውሽጢ ኤርትራ ይጠልብ ። ዘቤታዊ ኩነታት ኤርትራ ንለውጢ ይጣራዕ ኣሎ፡- ምምስራት ግዝኣተ ሕገ፡ ትግባረ ናይቲ ኣብ 1997 ዚጸደቐ ቅዋም፡ ምሕደራ ሃገራዊ ኣገልግሎት ብመሰረት ቅጥዕታት ኣዋጅ 1995፡ ቅጽበታዊ ምፍታሕ ኩሎም ፖለቲካዊ እሱራት፡ እሱራት ጋዜጠኛታት፡ ናይ ሕልና እሱራትን እሱራት ዜጋታትን፡ ሃውራዊ ማእሰርቲ፡ ደረት-ኣልቦ ቀይዲን ስቅያትን ደው ምባል፡ ሓድሽ ደሞክራሲያዊ ኣክያይዳ ምትካል፡ ፖለቲካውን ቊጠባውን ባይታ ንኣገግሎትን ረብሓን ህዝቢ ኤርትራ ምኽፋት ።